

ב. יזמות בבתי הספר היסודיים

היזמים יוצרים ומניעים יוזמות חברתיות במטרה לתרום לחברת הילדים ולסביבתם ולהשפיע עליהם. הם מניעים תהליך יזמי מובנה הכולל: התחברות אישית לחלומות, למשאלות הלב ולשאיפות וזיהוי ההזדמנויות לממשם; איתור צרכים בכיתה, בביה"ס ובקהילה וגיבוש מענים רלוונטיים; ניתוח מצבים וסביבות; בנייה וביצוע של תכנית פעולה המאפשרת להוציא רעיון יזמי מהכוח אל הפועל. הם מתנסים בגיבוש מענים יצירתיים וחדשניים, בעבודה בצוות ובביצוע משימה תוך נטילת אחריות על התכנון, הביצוע והתוצר. התנסויות אלה תורמות לפיתוח הכישורים המגוונים הנדרשים לצמיחה אישית וקבוצתית ולחיזוק תחושות המסוגלות והשייכות.

1. מאפיינים ורכיבים של מהלכי היזמות

מאפיינים

1. מכוונים למתן מענה לצורך חברתי שזוהה בחברה, בבית הספר, בקהילה
2. מזמנים התנסות ביישום ערכי "מפתח הל"ב" ובתרגומם להתנהגויות
3. מזמנים התנסות בפיתוח מיומנויות קוגניטיביות, תוך אישיות ובין אישיות
4. מבוססים על שלבי התהליך היזמי
5. מתבססים על למידה, חקירה, בדיקת שטח, בדיקת היתכנות ועל ידע מקצועי ממקור חיצוני

רכיבים

מהלכי היזמות כוללים ארבעה רכיבים, שישמשו כמחונן: צורך, חדשנות, תהליך (מתכנון לביצוע) ומוצר:

- צורך - מיקוד בצורך של באי ביה"ס או הקהילה
- חדשנות - פעילות שיוצרת חידוש בבי"ס (בניית מוצר חדש, יצירת סביבה חדשה, שינוי ייעוד של סביבה וכו')
- תהליך - הנעת תהליך מובנה מאיתור הצורך ועד להפקת מוצר וחשיפתו (בביה"ס, בקהילה)
- מוצר - יצירת מוצר שייתן מענה לצורך וישרת את קהל היעד שהוגדר

2. שלבי התהליך היזמי

התהליך היזמי מאפשר ללומדים להתנסות ביישום ערכי מפתח ה"ב ובפיתוח מיומנויות מגוונות. תהליך זה דורש מהלומדים לממש את התפקודים הקוגניטיביים ולהוציאם מן הכוח אל הפועל. הלומדים מתבקשים לאתר צרכים, להציע מענים שונים, להפעיל שיקולי דעת בבחירת המענה המתאים ולתכנן את צעדיהם בהמשך בהתבסס על תהליכי חשיבה קוגניטיביים. כל אלה נשענים על מוטיבציה פנימית ועל תחושת מסוגלות ביחס ליכולתם לממש את היוזמה.

1. בירור תפיסות עולם

חשיפת תפיסות העולם בבסיס היזמות החברתית-ערכית

2. איתור חלומות, משאלות לב וצרכים

איתור נקודת המוצא למיזם: חלום שרוצים להגשים, בעיה שרוצים לפתור, רעיון שרוצים לממש, צורך שרוצים לספק

3. בחירת כיוון למיזם ובחינתו

העלאת מספר רעיונות, בחירה ברעיון אחד ובדיקת ההיתכנות שלו

4. תכנון - בניית תכנית פעולה וחלוקת תפקידים

תכנית הפעולה תתייחס לשאלות הבאות:

מה נעשה?

למען מי/מה נעשה?

איך נעשה זאת? (פעולות, משאבים קיימים, משאבים שצריכים לגייס, חלוקת תפקידים, לוח זמנים)

אילו ערכים והתנהגויות נאמץ?

עם מה נידרש להתמודד? (קשיים, אילוצים, אתגרים)

מי יהיה שותף? (את מי נגייס?)

מה נראה/נקבל בסוף התהליך? (תוצר, אירוע חד פעמי, התנהגות)

מה נעריך? איך נעריך? מי יעריך?

5. ביצוע – הוצאה מן הכוח אל הפועל

ביצוע השלבים שתוכננו בליווי תיעוד ותוך בדיקת ההתקדמות

6. סיכום, הערכה ורפלקציה

רפלקציה בעקבות תהליך היזמות, הערכה וסיכום של התהליך היזמי והתוצר

7. שיתוף, פרסום ויצירת שימוש והמשכיות

קיימת חשיבות גם לשיתוף ולפרסום התהליך היזמי והמוצר. וכן יצירת המשכיות לכך – הן בשימוש במוצר היזמי והן לתהליך היזמי. לשם כך כל בית ספר יגבש את המודל ואת הדרכים המתאימים לו.

ב3. מה על הלומד לדעת? מה על הלומד לדעת לעשות?

מיומנויות	דוגמאות לביצועים ברמת לומד	הזדמנויות לתרגול המיומנויות
הבנה ויישום הנלמד (קוגניטיבי)	מכיר את המושגים, הנושאים, התופעות ובוחן את ביטוייהם בסביבה, מבין כיצד הם מתקשרים לידע קודם שנלמד, בוחן את ההקשרים המגוונים ביחס לנושאים נוספים הן מתחום הנלמד בבית הספר והן מחיי יום-יום	בשלב איתור הצרכים ובשלב ביצוע תכנית הפעולה
חשיבה ביקורתית (קוגניטיבי)	בוחן מגוון חלופות לצורך קבלת החלטות ובוחן ביניהן באופן מושכל	בשלב בחינת הרעיונות למיזם באופן ביקורתי כדי לבחור את המיזם לפיתוח
חשיבה יצירתית (קוגניטיבי)	מזהה בעיה, בוחן אותה מחוץ לקופסה ומציע פתרונות יצירתיים לניהולה באופן מקדם	בתהליך איתור צרכים וחלומות ובשלב העלאת רעיונות למיזמים כדי להיענות להם
חשיבה על החשיבה (קוגניטיבי)	מקיים רפלקציה על תהליכי הלמידה ועל התוצרים שלו ושל חברי הקבוצה	בתהליך הביצוע של תכנית הפעולה ועם סיום התהליך
סינתזה (קוגניטיבי)	בוחר במגוון מקורות מידע, מעבד אותו תוך חשיבה ביקורתית, יוצר ידע חדש ומייצגו בדרך ייחודית, מקורית תוך התאמה לנושא	בשלב הביצוע - עושה שימוש במקורות מידע ובמשאבים לצורך קידום המיזם ויצירת התוצר
עבודה בצוות (בינאישי)	משתף פעולה בצוותים שונים, מגלה אחריות ותורם לתהליך ולתוצר הקבוצתי	בשלב ביצוע התכנית היזמית
ניהול שיח מכבד ומקדם (בינאישי)	מקשיב בכבוד ומגלה פתיחות וסובלנות לדעות ולרעיונות של אחרים	בכל התהליך היזמי – בשלב העלאת רעיונות שונים למיזם, בישיבות במהלך הביצוע
מעורבות חברתית (בינאישי)	מגלה אחריות והתמדה במילוי תפקידים שקיבל או יזם	בשלב בחירת התפקיד וביצועו
מסוגלות (תוך אישי)	חש תחושת מסוגלות, מעריך את ביצועיו באובייקטיביות וחותר לשיפור מתמיד	בתהליכי הרפלקציה, בישיבות העדכון
מוטיבציה (תוך אישי)	מסוגל לפעול מתוך עניין והנאה, מודע לתחומי עניין ולדרכי הלמידה המתאימות לו	בשלב בחינת הכישורים האישיים לצורך בחירת תפקיד הולם בתהליך היזמי
חושי תנועת	מתנסה בפעילויות במרחב מביע רעיונות, מחשבות, ורגשות תוך שימוש במגוון החושים	בשלב איתור הצרכים ובשלב יצירת התוצר, שיתופו והשימוש בו

*לפי תפיסתנו, כל המיומנויות באות לידי ביטוי בכל שלבי התהליך היזמי. המיפוי הנוכחי נועד למקד לצורך למידה.